

JOSCHKA FISCHER

Tysk politiker (f. 1948). Tidl. medlem af Forbundsagen for partiet Die Grünen. Han var udenrigsminister og viceforbundskansler i Gerhard Schröders regering i 1998-2005.

Den blomstrende nationalisme truer Vestens fremtid

Nutidens nationalister drives frem af angst. De har instinktivt erkendt, at den hvide mands verden uafvendeligt er på retur.

Der sker for tiden en foruroligende bevægelse mod højre på begge sider af Atlanten, og det hænger sammen med den voksende styrke hos åbenlyst chauvinistiske politiske skikkelser og partier: Donald Trump i USA, Marine Le Pen i Frankrig. Man kunne føje andre navne til listen: Ungarns ministerpræsident, Victor Orbán, der er fortaler for 'det illiberale demokrati', eller Jaroslaw Kaczynski og hans kvasiautoritære Lov og Ret-parti, der nu regerer i Polen.

Nationalistiske, fremmedfjendske partier havde været på vej frem i mange af EU's medlemslande, længe før syriske flygtninge begyndte at ankomme i betragteligt antal. Der har været Geert Wilders i Holland, Vlaams Blok, efterfulgt af nutidens Vlaams Belang, i Belgien, Frihedspartiet i Østrig, Sverigedemokraterna, Finnernes Parti og Dansk Folkeparti, for nu bare at nævne nogle få.

Der er meget forskellige grunde til den slags partiers fremgang og succes på nationalt niveau. Men deres grundlæggende holdninger ligner hinanden. De raser alle sammen mod 'systemet', 'det politiske establishment' og EU. Men hvad værre er, de er ikke bare fremmedfjendske (og i særdeleshed fjendtlige over for islam), de bekender sig også mere eller mindre skamløst til en etnisk definition af, hvad en nation er. Samfundet som politisk enhed er ikke et produkt af borgernes tilslutning til fælles orden med forfatning og love. I stedet er medlemskabet af nationen, som i 1930'erne, noget, der har rod i fælles afstamning og religion.

Som enhver anden ekstrem form for nationalisme hviler også den aktuelle på 'identitetspolitik' eller egeninteresse – her råder fundamentalisme og ikke saglig debat. Som følge deraf begynder dens retorik – før eller senere, men oftest før – at

antage en tvangsmæssig karakter i retning af etnonationalisme, racisme og religiøs krig.

Kort sagt oplever de vestlige samfund meget voldsomme ændringer af de traditionelle roller og adfærdsmønstre

Opkomsten af den ekstreme nationalisme og fascisme i 1930'erne bliver sædvanligvis forklaret med udfaldet af Første Verdenskrig, hvor mange millioner mennesker blev dræbt og endnu flere fik proppet hovedet fuldt af militaristiske ideer. Krigen ødelagde også Europas økonomi, og det ledte til global økonomisk krise og massearbejdsløshed. Fattigdom, nød og elendighed gjorde folk modtagelige for de giftige politiske anskuelser.

Men i dag er vilkårene i Vesten, både i USA og Europa, ret anderledes, for at sige det mildt. I betragtning af disse landes umådelige velstand, hvordan kan man så forklare, at frustrationens politik virker så tillokkende på folk?

Først og fremmest er der frygten – og tilsyneladende er der masser af den. Det er en frygt, der bygger på den instinktive erkendelse af, at 'den hvide mands verden' – en realitet, der er blevet betragtet som en selvfølge af dem, der har nydt godt af den – uafvendeligt er på retur, både globalt og i de vestlige lande. Og migrationen er den ting, der har fået det til at gå op for nutidens nationalister, der drives frem af angst.

Indtil for nylig anså man globaliseringen for i det store og hele at begunstige Vesten. Men nu – i efterdønningerne af finanskrisen fra 2008 og med Kinas fremgang (på vej til at blive dette århundredes ledende nation lige for øjnene af os) – står det stadig mere klart, at globaliseringen går begge veje, og at Vesten mister meget af sin magt og velstand til Østen. Og samtidig kan verdens problemer ikke længere holdes nede og ude, i hvert fald ikke i Europa, hvor de nu i bogstaveligste forstand banker på døren.

På hjemmefronten trues den hvide mands verden af indvandringen, globaliseringen af arbejdsmarkedet, ligestillingen mellem kønnene og frigørelsen

af de seksuelle minoriteter. Kort sagt oplever de vestlige samfund meget voldsomme ændringer af de traditionelle roller og adfærdsmønstre.

Ud af alle disse dybtgående forandringer er der vokset en længsel efter simple løsninger – at bygge hegn og mure, for eksempel, om det så er i det sydlige USA eller det sydlige Ungarn – og efter stærke ledere. Det er ikke noget tilfælde, at Europas nye nationalister ser den russiske præsident Putin som et symbol på håb.

Naturligvis har Putin ikke nogen tiltrækningskraft i USA (verdens førende stormagt svigter ikke sig selv) eller i Polen eller de baltiske lande (hvor Rusland ses som en trussel mod national selvstændighed). Men andre steder i Europa har de nye nationalister derimod gjort fælles sag med Putins antivestlige skryden og stræben efter et Storrusland.

Nu da den nye nationalisme truer den europæiske integrationsproces, er Frankrig nøglen. Uden Frankrig er Europa ikke tænkeligt og heller ikke praktisk gennemførligt, og en præsident Le Pen ville uden tvivl blive dødsstødet for EU (samt en katastrofe for sit eget land og kontinentet som helhed). Så ville Europa trække sig ud af det 21. århundredes verdenspolitik. Og det ville ubønhørligt føre til enden på Vesten i geopolitisk forstand: USA ville blive nødt til én gang for alle at orientere sig i en anden retning (mod Stillehavsregionen), mens Europa ville blive et vedhæng til Eurasia.

Enden på Vesten er bestemt et dystert perspektiv, men der er vi ikke endnu. Hvad der dog står helt klart, er, at mere afhænger af Europas fremtid, end selv de mest ihærdige fortalere for europæisk samling hidtil har forestillet sig.

Oversættelse: Jakob Haff

Copyright: Project Syndicate